

Asia: E 106/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto EU:n uudesta vuoteen 2030 ulottuvasta metsästrategiasta

Taustaa

Sahateollisuus on merkittävä suomalainen vientiala. Vuoden kolmannella kvartaalilla sahatavara on ollut Suomen toiseksi tärkein vientituote. Sahateollisuuden viennin arvo nousee 2,4 miljardiin euroon v 2021. Sahat sijaitsevat pääosin pienillä paikkakunnilla ja ne ovat usein lähiseutujen tärkein teollinen työllistäjä. Sahojen kaikki tuotantopankokset ovat kotimaisia ja raaka-ainehankinta perustuu tuotantolaitosten läheltä hankittuun puuhun.

Puu raaka-aineena rakentamisessa ja energiakäytössä

Komissio ja Suomen hallitus haluavat edistää puurakentamista. Jotta puurakentamisen tuottamat ilmastohyödyt voidaan täysimääräisesti saavuttaa, tulee puurakentamiseen tarvittavien materiaalien tuotanto turvata. Suomalainen ja muun EU-alueen sahatteollisuus pystyy turvaamaan eurooppalaisen puurakentamisen materiaalihuollon, mikäli alan toimintaympäristö pidetään globaalisti kilpailukykyisenä. Keskeisin asia on sahatteollisuuden raaka-ainehuollon varmistaminen

Merkittävät heikennykset raaka-aineen saatavuudessa uhkaavat siirtää sahatavaran tuotantoa EU:n ulkopuolelle ja aiheuttaa siten hiili- ja biodiversiteettivuotoa. Sahatavaran kysyntä globaalisti kasvaa ja tarve tullaan täyttämään tavalla tai toisella. Suomea merkittävästi suurempia sahatavaran tuottajamaita ovat mm. Kanada, Venäjä ja USA.

Suomalaisen sahatteollisuuden hiilijalanjälki on pieni ja pitkäkestoiset puutuotteet toimivat hiilivarastona. Sahateollisuuden tuotanto perustuu raaka-aineen tehokkaaseen hyödyntämiseen, jossa sahatavaran tuotannon sivutuotteena syntyvät jakeet (hake, puru ja kuori) hyödynnetään edelleen puulevyjen ja kuiduttavan teollisuuden raaka-aineena sekä uusiutuvan energian tuotannossa, sahojen oma prosessilämpö mukaanlukien. Sahateollisuudelle on erittäin tärkeää, että sivutuotteiden hyödyntämiseen on tarjolla taloudellisesti kannattavia vaihtoehtoja myös tulevaisuudessa. Purun ja kuoren edelleen jalostamisen kehittäminen on tärkeää, ja lukuisia hankkeita, joissa selvitetään uusia käyttömahdollisuuksia, on meneillään. Toistaiseksi teollisessa mittakaavassa toteutettavia uusia ratkaisuja ei ole vielä löytynyt, joten purun ja kuoren käyttö kylmissä olosuhteissamme on hyvin perusteltua fossiilisia polttoaineita korvaamalla. Puulla onkin tärkeä rooli uusiutuvan energian tuotannossa ja energiantuotannon huoltovarmuuden turvaamisessa, eikä sitä tulisi rajoittaa ennen uusien käyttökohteiden/edistyskellisten energiamuotojen löytymistä.

Sahateollisuus näkee tärkeänä, että puupohjaisia tuotteita kehitetään edelleen niiden elinkaaren ja korvaushyötyjen näkökulmasta. On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että teollisuuden toimintaedellytykset ja investointimahdollisuudet uuteen, vähäpäästöiseen ja kestäväan tuotantoon säilyvät ja vahvistuvat.

Metsätalous ja sertifikaatit

Metsäpolitiikan tulee olla EU:ssa kansallisen päätäntävällän piirissä, koska jäsenvaltiot ja niiden olosuhteet ovat erilaisia. Tämä on huomioitava myös strategian jatkovalmistelussa. Yhteisten laadullisten tavoitteiden asettaminen on perusteltua, mutta metsätalouden menetelmien tai toimenpiteiden yksityiskohtainen ohjeistaminen koko unionin tasolla on metsätalouden realiteettien näkökulmasta absurdia. Jäsenmaiden olosuhteiden erilaisuus on tunnistettava. Jokaisella jäsenmaalla tulisi olla kestävan metsänhoidon suositukset, joiden laatiminen perustuu tieteellisen tutkimustietoon. Forest Europe prosessissa jo laaditut ja edelleen kehitettävät kestävan metsätalouden kriteerit ja indikaattorit toimivat hyvänä pohjana tälle työlle.

”Lähempänä luontoa”-sertifiointijärjestelmä näyttäytyy sahateollisuuden näkökulmasta toimimattomalta ja epärealistiselta. Metsätaloudessa on jo käytössä kaksi globaalia vakiintunutta markkinapohjaista sertifiointijärjestelmää (PEFC ja FSC), jotka on tunnettuja ja kysytyjä lopputuotemarkkinoilla. Sekä PEFC että FSC noudattavat kansainvälisesti laadittuja periaatteita ja kriteerejä ja niiden indikaattoritasoinen käytännön toteutusta ohjeistava standardi laaditaan kansallisissa neuvotteluprosesseissa. Molemmat järjestelmät perustuvat jatkuvaan parantamiseen ja niiden standardit päivitetään säännöllisesti. Vertailemalla eri EU-maiden kansallisia standardeja on helposti nähtävissä se, että kansalliset olosuhteet vaikuttavat merkittävästi sertifiointin vaatimuksiin. Tätä, yli 20 vuoden aikana kerättyä kokemusta kestävä metsätalouden sertifiointista on syytä hyödyntää myös jatkossa. Metsäsertifiointi on merkittävä osa puupohjaisten tuotteiden arvoketjua ja sen toimivuus sekä käytännön metsätaloudessa, että markkinoilla on olennaisen tärkeää.

Sahateollisuus tunnistaa metsäraportoinnin kehittämisen tarpeen. EU:n tulee edistää metsien tilan seurantaa ja metsäraportoinnin kehittämistä. Erityisen tärkeää on pystyä tunnistamaan metsätuhojen riskialueet ja reagoida nopeasti mahdollisiin tuhoihin riittävän nopeasti. Metsävaratiedon hallinnassa ja käytössä Suomi on edelläkävijämaa. Tätä tietotaitoa tulisi hyödyntää EU-laajuisesti metsästrategian toimeenpanossa.

Metsien ja metsäsektorin kokonaispotentiaali ja kestävyys taloudelliset ja sosiaaliset ulottuvuudet jäävät strategiassa vähäiseksi. On tärkeää, että metsiin liittyvät eri näkökulmat huomioidaan tasapainoisesti. Metsien ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys tulee tunnistaa. Metsien tuottamat ekosysteemipalvelut on tunnistettava täysimääräisesti ja niitä tulee vahvistaa tasapainoisesti kokonaishyödyt optimoiden. On olemassa suuri riski, että metsien tuottamien hyötyjen tarkastelu kapeasti vain yhdestä näkökulmasta johtaa osaoptimointiin, ja sitä kautta hyötyjen menettämiseen toisaalla.

Taloudellinen näkökulma huomioitava

Myös puuta käyttävän teollisuuden näkökulmat ja mahdollisuudet pitää huomioida. Puun teollinen käyttö on mahdollistanut nykytilanteen, jossa puuston määrä ja kasvu ovat mittaushistorian suurimmat. Koko metsäteollisuuden taloudellista merkitystä kansantaloudelle (viennin arvosta 20% metsäteollisuustuotteita) ja metsien kestävä hoidon rahoittajana ei pidä aliarvioida. Sahateollisuus haluaa olla mukana kehittämässä metsäsektoria yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Käytännössä sahateollisuus turvaa metsätalouden kannattavuuden maksaessaan valtaosan vuotuisista kantorahatuloista. Lisäksi sahat ovat muun metsäteollisuuden kriittinen raaka-ainetoimittaja. Kannattava metsätalous puolestaan mahdollistaa erilaisten näkökulmien huomioimisen metsien hoidossa ja käytössä.

Sahateollisuus kannattaa strategian mukaisesti sitä, että ”Edistetään kestävä metsäbiotaloutta pitkäkestoisilla puutuotteilla”. Strategiassa mainitut edistämiskeinot jäävät sekaviksi.

Yleisenä kommenttina Sahateollisuus Ry toteaa, että erilaiset EU-politiikoissa esiintyvät metsien käyttöön ja käytön rajoittamiseen liittyvät käsitteet ja terminologia vaativat täsmentämistä. Metsien suojeluun liittyvien tavoitteiden tulee perustua tutkittuun tietoon ja suojelu tulee kohdistaa sellaisiin alueisiin, joissa saavutetaan suurimmat ekologiset hyödyt.

EU-metsästrategia on tarpeellinen työkalu metsien monipuolisen merkityksen ja potentiaalin korostamiseksi. Strategian ei kuitenkaan tule yksityiskohtaisesti ohjeistaa, miten EU jäsenvaltioiden tulee toteuttaa strategiaa käytännössä. Metsät ovat alueittain erilaisia, ja käytännön toimet tulee toteuttaa kansallisen päätöksenteon pohjalta paikalliset olosuhteet ja toimintaympäristö huomioiden. Lisäksi on syytä korostaa, että metsät tarjoavat valtavan potentiaalin fossiilisten materiaalien korvaamisessa – samanaikaisesti, kun niiden hiilinieluja pystytään kasvattamaan. Korostamme, että metsien taloudellinen käyttö, biodiversiteetin ja hiilinielujen turvaaminen eivät ole ristiriitaisia tavoitteita, vaan ne voidaan toteuttaa samanaikaisesti eri metsäalan toimijoiden rakentavaa yhteistyötä kehittämällä.

